

Antall ekstremvær i Norge er avtagende

Kjell Stordahl*

Ekstremværoversikt fra 1994 viser at det er en avtagende tendens. Til tross for dette uttaler medier og politikere det motsatte. Og 'faktisk.no' er tause.

Ekstremvær og ekstremvævarsler

Figuren viser ved de blå søylene antall ekstremvær i Norge i perioden 1994–2020. https://no.wikipedia.org/wiki/Liste_over_ekstremv%C3%A6r_i_Norge Et ekstremvær i Norge er et uvær som er så kraftig at det er fare for liv og verdier. I Norge er det bare Meteorologisk institutt som er pålagt å varsle og som har lov til å varsle om slike værforhold. Årsaken til at bare Meteorologisk institutt utgir slike varsler, er fordi det ikke skal oppstå forvirring om StormGeo eller andre værværvarslingsbyråer har gitt ut varsler.

I forbindelse med ekstremværværvarsel blir styresmaktene varslet slik at de kan sette i gang forebyggende tiltak. Først blir hovedredningsentralene og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) varslet og deretter Justisdepartementet, fylkesmannen i fylkene som blir rammet, politiet i aktuelle områder i tilfelle evakuering, kommunale etater i aktuelle områder for å sikre verdier og media for å varsle allmennheten.

Figuren viser en rød linje basert på en regresjonsmodell som viser at antall årlige ekstremvær har vært nedadgående over i perioden 1994–2020. I 2020 hadde vi de to ekstremværene Didrik og Elsa, mens det i 2019 og 2009 ikke var noen ekstremvær.

Kriterier for utstedelse av ekstremvævarsler

For at et uvær skal kalles ekstremt må minst ett av følgende kriterier oppfylles:

- Sterk vind, som regel storm eller sterkere
- Store nedbørmengder eller endrede temperaturforhold som kan føre til stor flom
- Ekstremt stor snøskredfare over store områder
- Stormflo (ekstremt høy vannstand langs deler av kysten)

I tillegg spiller også hvilket område som blir rammet inn på om det blir sendt ut ekstremvarsel eller ikke. Det må for eksempel kraftigere vind til i Nord-Norge og på Vestlandet enn på Østlandet før et ekstremvarsel blir utstedt.

Vindens retning spiller vanligvis også en rolle. Hvis vinden blåser parallelt med kysten, vil bare de ytterste områdene bli rammet av kraftig vind, men med en gang vinden kommer med større vinkel inn mot kysten vil større områder merke den kraftige vinden.

Starten på ekstremvævarslene

Starten med varslingsplaner for ekstreme værsituasjoner var nyttårsorkanen i 1992 i Møre og Romsdal. Orkanen ble godt varslet av Meteorologisk institutt på nyttårsaften 1991. Men siden varslet blant annet kom på denne spesielle dagen, var det få som fikk med seg varslet. Verken allmennheten eller styresmakter ble varslet om det ekstremt kraftige uværet. Ødeleggelsene ble deretter siden ingen skadeforebyggende tiltak var utført og heller ingen beredskap ble igangsatt for raskt å bote på skadene som oppstod.

Første gang prosedyrene for ekstremvarsel ble tatt i bruk var 8. desember 1994 da det ble varslet full til sterk storm langs kysten fra Lindesnes til Fedje. De fleste ekstremværene kommer som følge av kraftig vind.

Enorme ekstremvær fra tidligere tider

Leirskredet i Gauldalen. En av Norgeshistoriens virkelige store naturkatastrofer fant sted i Gauldalen i 1345. Så mange som 500 mennesker kan ha mistet livet i det enorme leirskredet, der 50 gårder ble ødelagt.

Storofsen 21.–24. juli 1789 var en flom forårsaket av langvarig og kraftig regn som førte til Norges mest dødbringende flommer i historisk tid. Flommer og skred tok livet av minst 61 mennesker i Gudbrandsdalen, Østerdalen og Valdres. Storofsen rammet også resten av Østlandet, Sørlandet, Møre og Romsdal og Trøndelag. Rekonstruerte værkart har senere vist at katastrofen skyldtes at et lavtrykk over Polen, Østersjøen og Sør-Sverige i dagervis sendte usedvanlig varm og fuktig luft fra sørøst inn mot Østlandet. (Se *KN23*).

Galnemåndagen var orkanen som rammet Vestlandet 12. mars 1822. I tillegg til den voldsomme vinden skyldtes katastrofens omfang at et eventyrlig sildefiske hadde lokket mange fiskere ut mot havgapet i grålysningen. Den krevde minst 170 menneskeliv, kanskje over 300.

Det snakkes mye om økning av menneskeskapte klimakatastrofer. Så langt ser det ut til at historien heller viser det motsatte.

Konklusjon

Det er avtagende tendens til ekstremvær i Norge. Det samme rapporterte IPCC om globale forhold i sine rapporter for 2007, 2012, og 2013. Og dette er ikke kompliserte beregninger, men basert på offentlige statistikker.

Likevel omtaler politikere, forskere og miljøorganisasjoner verden over det motsatte – uten vitenskapelig grunnlag.

